

ВІСНИК

VISNYK the HERALD

культурно-політичний місячник

РІК XXXVII Ч. 12
YEAR XXXVII No. 12

ГРУДЕНЬ — 1984
DECEMBER — 1984

ЦІНА .90 ЦЕНТІВ
PRICE \$.90

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

Президент Реген проголосив Проклямацію про 1933 рік	1
ЛЕСЯ ХРАПЛИВА — Спів у Різдвяну ніч (Вірш)	1
ВОЛОДИМИР МИКУЛА — УГВР — новий крок у розвитку української політичної думки	2
Відзначення 25-ї річниці смерті сл. п. Ст. Бандери у Мюнхені	
Д-В В. НІНЬОВСЬКИЙ — Дияволська „конституція” ССРР (Закінчення)	7
Сталінова „дочечка”	9
ОСИП РОЖКА — Польські викривлені „Перспективи”	10
ПРОФ. І. ЛЕВАДНИЙ — Київ у 1939 році (45 літ тому)	13
ВАСИЛЬ ЛИТВИН — Нація рабів (Чужинці про Росію)	16
Про композитора Ярополка Ласовського	22
Д-Р ОЛ. СОКОЛИШИН — Нова спортова монографія (Рецензія)	24
КЛАВДІЯ ФОЛЬЦ — Новий Рік (Спогад із української Донеччини)	

„ВОЛ СТРІТ ДЖОРНЭЛ” ПРО ДИСИДЕНТІВ
Вільновий у ЗСА і в світі щоденник у Нью-Йорку „Вол Стріт Джорнал”, а за ним і „Нью-Йорк Пост” та ін., преса подали важливі відомості про багатьох українських дисидентів — борців за свободу і справедливість. Стаття зветься „Соєсти призначають хворим дисидентам смерть”. Написав їй Дайвид Салтер.

У статті названі: Валерій Марченко, який загинув на московському засланні в 1984 р., у віці 37 літ; Юрій Литвин, який у жовтні ц. р. закінчив життя самогубством у концтаборі, не витримавши мук, прожив тільки 49 років, Олекса Тихий, який ще карається в неволі.

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА „ВІСНИКА” ЛІШЕ 10 ДОЛ.

СВОБОДА НАРОДАМ! — СВОБОДА ЛЮДИНІ!

ВІСНИК

З НАГОДИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО І НОВОГО РОКУ ПЕРЕСИЛАЮТЬ ЩИРИЙ ПРИВІТ І НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ НЕСКОРЕННІЙ УКРАЇНІ, ІСРАРХАМ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВ, ПРОВОДАМ ОУСВФРОНТУ, ЧЛЕНАМ ООЧСУ І ОЖ ОЧСУ.

Головна Управа ООЧСУ,
Редакція і Адміністрація „Вісника”

ПРЕЗИДЕНТ Р. РЕГЕН ПРОГОЛОСИВ ПРОКЛЯМАЦІЮ ДНЯ ГОЛОДОМОРУ УКРАЇНИ

Леся Храплива

СПІВ ЯНГОЛІВ У РІЗДВЯНУ НІЧ

Хай прославлений вічно Господь в небесах,
І хай мир — людям доброї волі!
Пробудітесь, вставайте, виходьте на шлях,
Пастушики, що ночуєте в полі!

Бо на сході зоря запала вогнем,
Возвіща благодать із вершин,
І скотилася в колибу — в новий Вифлеем,
Між засніжені білі ялинки.

Зачишіть полонини і стада свої!
Вже маржини вам, хижі — не треба,
Бо вже вам не шукати когось на землі, —
Лиш зорі, що скотилася з неба!

**УКРАЇНСКИЙ ВІЗВОЛЬНИЙ ФРОНТ ДІЄ
ДЛЯ ТОГО, щоб Україна скоріше змог-
ла повторити конотопську лекцію
росії, коли вже і сам цар збирався
втікати з Москви!**

**ЛІШНЕ ЧЕРЕЗ РЕВОЛЮЦІЮ МИ
ЗДОБУДЕМО ВОЛЮ.
Провідник Степан Бандера**

Дня 31 жовтня президент Рональд Реген у Білому Домі підписав Проклямацію — на основі Резолюції обох палат Конгресу ч. III — проголосивши день 4 листопада 1984 року Днем Пригадки про Великий Голод в Україні в 1933 році. У Проклямації сказано:

„Український голод 1932-33 років був трагічним розділом в історії України, особливо тому, що він мав місце не через стихійне лихо, а був штучно викликаний наперед обдуманою політикою”.

Резолюція обвинувачус „провідників Советського Союзу” у величному злочині супроти українського народу і стверджує, що Америка має віру в незнищенну духовість і відновлення українського народу та що Америка обвинуває урядову систему за терпіння України впродовж років.

Вважаємо дану Проклямацію важливим осягом політичної діяльності і заходів УККА. Висловлюємо задоволення з приводу переобраних Р. Регена президентом ЗСА на нову каденцію.

У 35-ЛІТТЯ СМЕРТИ ГЕРОЯ УКРАЇНИ ГЕН. ТАРАСА ЧУПРИНКИ — ДОКАЖІМО ПРАЦЕЮ І ЖЕРТВЕННІСТЮ ДЛЯ РІДНОЇ СПРАВИ, ЩО „ІЩЕ НЕ ВМЕРЛА” І НЕ УМРЕ!

Володимир Микула

УГБР — НОВИЙ КРОК У РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ

Важко знайти мабуть на всьому світі більш бурхливої і трагічної історії, ніж історія українського народу, хоч народ наш один із найбільш лагідних і миролюбіших у світі. Не буде перебільшенням сказати, що вже від зарання свого існування наш народ був змушений обороняти завзято не лише свої матеріальні надбання, маєтки і землю, родючу і соняшну, але і саме своє життя.

Як лиш дещо розвидніється на обрії нашої історії, в часах коли розквітали стародавні культури Греції і Риму, через наші землі проочувалися гураганом щораз, то новіші навали диких ворогів, що їх безмежні степи Азії кидали на Європу. Скити, сармати, гуни, авари, прерізні тюркські орди: болгар, хозар, печенігів, половців, а врешті монголо-татари і турки на протязі століть розтерзували мов хижаки живе тіло народу. Все одно наш народ поволі із споріднених родів і племен творив у невгомонній боротьбі свою державу. Заясніла своєю величчю ця держава з київських гір, де раніше, згідно з переданням, Св. Первозваний Апостол Андрій поставив хрест і об'явив пророцтво, що на тих горах засяє благодать Божа. Засяяла ця благодать за Рівноапостольного князя Св. Володимира, який освятив світлом християнства морок Сходу Європи і післав наш народ мов Мойсей „у мандрівку століть“ із певним дороговказом і смолоскипом правди

і науки. І коли б український народ і особливо його провідники твердо і повсякчас тримався тих моральних основ, міцно згуртований довкруги свого проводу, но навіть найважчі лихоліття не зруйнували б Київської Держави. На жаль, як знаємо, розбрата і незгода між князями, боротьба за київський престіл, непослух супроти Великого Київського князя спричинили те, що таку велику і сильну потугу, якою була Київська Русь-Україна, завалили ворожі сили, а землі наші і виснажене війнали населення, що на ній залишилося, лопали під литовсько-польське панування. Литовсько-польська держава, яка була державою фактично чотирьох народів — поляків, литовців, українців і білорусів і в якій українці становили велику частину населення, стала однією з найбільших потуг у Східній Європі. Але несправедливе трактування національних і релігійних прав українського народу польською провідною верствою, визиск українського селянина польською шляхтою і її посібниками-орендаторами, довели до вибуху всенароднього повстання під проводом гетьмана Богдана Хмельницького, в оперті на військову козацьку державу.

Вся друга половина сімнадцятого століття виповнена майже безперервними війнами, походами проти все нових і нових ворожих сил, близкучими перемогами козацької зброй, як рівнож і кривавими поразками, радісними і сумними подіями. Геніальний полководець Богдан Хмельницький розпочав велике діло, будову оновленої Козацької Української Держави, але зустрівся з великими проблемами — опором Польщі і ростом внутрішньої анархії. В обличчі впертої непоступливості щодо національно-релігійних домагань українців в рямках королівства і ще великих сил, на які Польща могла сперстися, Хмельницький, за рішенням Переяславської Ради, пішов на крок, який мав далекийдучі, і як виявилося згодом, фатальні наслідки для моолої української держави, що відроджувалася. Він пішов на союз із єдиновірною

"VISNYK" — "THE HERALD" (ISSN 0042-7004) is published Monthly, except July and August, when bi-monthly for \$10 per year by the Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc., 136 Second Avenue, New York N.Y. 10003. Second-class postage paid at New York, N.Y.
POSTMASTER: Send address changes to THE VISNYK — THE HERALD, P.O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y. 10276.

православною Москвою, визнаючи зверхність московського царя та надіючись на московські обіцянки шанувати незмінно автономні права і звичаї України, а також допомогти визволити всі українські й білоруські землі з-під польського панування. Але скоро виявилося, що як і Польща, Москва не щиро ставиться до українських прагнень і що її метою є повне підкорення України. Хмельницький побачив, що його обманула хитра і підступна Москва, і він почав робити заходи, щоб вирватися з-під московської опіки при помочі інших союзників. Передчасна смерть перешкодила здійсненню його планів і заходів.

Гетьманська булава по смерті Б. Хмельницького дісталася, за рішенням козацької ради, в руки генерального писаря Івана Виговського, високоосвіченого, здібного військовика й дипломата, але також і дуже амбітної людини. Виговський був втасманий у пляни Хмельницького і сам був прихильником угоди з поляками на більш справедливих для України умовах. Однаке від самого початку проти нього постала сильна опозиція з боку деякої частини козацької старшини та черні, яка йому не довіряла через його пропольські симпатії, а вірила в московську щирість. Виговський усе своє коротке дворічне гетьманування мусів боротися і збройно здавлювати бунти невдоволеної його політикою частини козацького війська, при тому запевняючи Москву у своїй лояльності. Та хоч Виговському вдається здavitи повстання під проводом полтавського полковника Пушкаря, дійшло до відвертої війни з Москвою. В 1658 році Виговський уклав у Гадячі договір з Польщею, в якій Україна як Велике князівство Руське мало стати однією із складових частин Речі Посполитої, але зберегти свою повну автономію, дістати свій сойм, адміністрацію, військо, валюту і два університети. Москва, підтримана прихильними її силами в Україні, не могла погодитися на втрату України. Столиця московська армія під проводом князя Трубецького нахлинула на Україну і обложила місто Конотоп, в якому вперто оборонявся з невеликою залогою полковник Гуляницький. Діставши допомогу татар, Виговський несподівано наблизився до Конотопу і, вдаривши з

двох сторін на московську армію, розгромив її в бою дня 8 липня 1659 року. Коли 30 тисяч добірного московського війська лягло трупом. Царя і всю Москву огрунув страх, бо вони сподівалися козацького походу на Москву!

Тепер ми відзначаємо 325 річницю славної перемоги української зброй. Дорога на Москву лежала тоді відкритою і Україна могла тоді диктувати свої умови миру. Однаке того не сталося. Спитаємося чому? Чому Україна не використала такої неповторної можливості? Сталося так тому, що серед широких мас козацтва і взагалі населення залишилося підозріння, до того підсилюване й розпалюване царськими висланниками, що Виговський продався полякам за титули і маєтки, а це породжувало бунти. До того поляки, своїм звичаєм, не погодилися на те, що Західна Україна ввійшла у склад Київського Руського князівства. На додаток, запорізький кошовий Іван Сірко несподівано зробив напад на Крим і поруйнував його тоді, коли татри, в союзі з Виговським, були під Конотопом. Вони спішно залишили Виговського, грабуючи по дорозі українські села. Почалася жортока громадянська війна між самими українцями. Мокалі знову зібрали свої сили й рушили на Україну. Проти Виговського зчинилася така опозиція, що він мусів зректися на користь Юрія Хмельницького, якому Москва подиктувала свої умови, менш корисні для України від попередніх.

І так бачимо наглядно, як близьку перемогу розвіялася мов привид на ніщо через внутрішні непорозуміння і роздори, що їх використали вороги незалежності України. Це саме бачимо точно 50 років пізніше, в часи гетьмана Івана Мазепи, який писав:

„Всі покою щире прагнуть

Та не в один гуж всі тягнуть”.

Наслідки браку єдності в той час — програна битва під Полтавою 1709 р. і поступова втрата автономії й окремішності гетьманської України, уярмлення, закріпачення і прислання її волі аж до революції 1917 року.

Не місце тепер аналізувати причини поразки наших Визвольних Змагань 1917-1921 років, але основними причинами, крім невисокої національної свідомості серед великої частини

народу, приспаного і затурканого довголітньою неволею і браком освіти, була недостатня підготованість провідної верстви до державного будівництва, а також брак єдності в ім'я найвищого добра Нації. Наші вороги були більше з'єднані і рішучі. Наслідком того величезна енергія українського народу, що як і за Козаччини, бурлила мов вулкан і, коли б була з'єднана, здатна була відбити і розгромити всі атачки нових московських імперіалістів-большевиків, вилилася у великий мірі у внутрішню боротьбу й отаманщину, з якою большевики поволі віторалися.

В період між двома світовими війнами, в часи розчетвертування України, жахливих літ колективізації, масового голоду, розстрілів і вивозів на Сибір, громлення всього нашого національного надбання, включно з Церквою і вірою в єдиного Бога, — на арену історії вступає новий авантгард Українського Народу, його пробовий загін — Організація Українських Націоналістів під проводом Євгена Коновалця, а згодом Степана Бандери. Найбільш ідейна молодь вливается в її ряди і розпочинає підпільну боротьбу спершу проти польського, а згодом московсько-большевицького окупанта. ОУН під проводом Степана Бандери підносить прапор революційного зりву в час грізних днів Другої світової війни, коли зударилися дві хижакькі тоталітарні імперії — брунатна німецько-гітлерівська і червона большевицько-московська. 30 червня 1941 року, проти волі гітлерівських наїзників, Організація Українських Націоналістів проголошує революційним шляхом на Національних Зборах у Львові відновлення Української Самостійної Соборної Держави і встановлення Тимчасового Державного Правління, на чолі з Ярославом Стецьком. Український народ у своїй великій більшості з радістю прийняв вістку про відновлення Української Держави, яке поблагословили і найвищі достойники Українських Церков. Але знайшлася частина політичних діячів, які не підтримали якслід цього Акту і наші вороги знайшли тріщину, в яку вони могли встремити свого клина, щоб нас поділити, розбити і вкінці-кінців знищити.

Набундючені німецькі окупанти, яким здава-

лося, що їхні воєнні успіхи на Сході — це тільки наслідки сили їхньої армії, а не також бажання народів СССР звільнитися від нестерпного сталінського терору і національного та соціального ярма — почали репресії проти Тимчасового Українського Державного Правління і Організації Українських Націоналістів — особливо її Похідних Груп на Східніх Землях, зарештували Степана Бандеру, Ярослава Стецька і багатьох інших та заслали до тюрем і концтаборів, а багатьох порозстрілювали. Не рахуючись взагалі з волелюбним українським народом, гітлерівський уряд пошматував Україну, прилучивши Галичину до Генерального Губернаторства, Одещину до Румунії, Крим призначив на німецьку колонізацію, а з решток України створив Генеральний Комісаріят України, віддавши його на самовладну і безправну наругу тупому і лютому комісарові Еріхові Кохові. Жорстока поведінка німців на Україні, невизнання прав українського народу на своїй землі, колоніяльна політика і економічний визиск українського селянина, жахливі репресії довели до спонтанного спротиву, який згодом вилився в організований повстанський рух. З ініціативи ОУН під проводом С. Бандери осінню 1942 року на Волині створилася Українська Повстанська Армія, яка розпочала нерівний бій з окупантами, щоб боронити народ свій і врятувати честь нації. В 1943 році український повстанський рух перекидається і в частини Галичини і на частину Центральних Українських Земель. У Проводі підпілля і УПА виринає думка створити на місці розгромленого німцями Тимчасового Державного Правління новий політичний керівний центр, який очолив би визвольні змагання українського народу проти німецького, большевицького й інших купантів.

Тепер ми відзначаємо створення в липні 1944 року на нарадах представників ОУН і інших політичних угрупувань з різних частин України, що відбувалися в Карпатах, Революційного Тимчасового Парламенту України — **Української Головної Визвольної Ради**.

Тимчасовий устрій УГВР у своїй першій точці каже, що „УГВР — це верховний орган українського народу в його революційно-визвольній боротьбі за УССД. Платформа УГВР ви-

разно підкреслює народно-демократичний характер устрою, забезпечення свободи думки, світогляду, віри, розвитку української національної культури, законності, громадських прав і рівності перед законом для всіх і т. п. Створення УГВР було важною віхою в розвитку української політичної думки. Воно дало широку політичну базу під всенародне повстання проти нової большевицько-московської окупації, яка поверталася в Україну. Бо в той час, коли між 11-15 липня за Самбором відбувався Великий Збір УГВР, большевицька армія розпочинала велику офензиву, щоб зайняти решту українських земель. Під Бродами гряміли гармати і гинули тисячами в чужих мундирах молоді вояки 1-ої дивізії „Галичина“ — на жаль, не під своїми прaporами, але в надії, що їхня жертва не піде намарне, причиниться до стримання большевицької навали і дасть можливість розбудувати українську мілітарну силу. Багато із коишніх воїнів „Дивізії“ влилися незабаром у ряди Української Повстанської Армії.

Виконуючи волю УГВР, під ідейним керівництвом Організації Українських Націоналістів, і під проводом славного командира — генерала Тараса Чупринки — Романа Шухевича — Українська Повстанська Армія на протязі довгих років вела безприкладно героїчну боротьбу за самостійність України проти німецьких, — московсько-большевицьких і польсько-комуністичних окупантів. І лиш знесилена затяжними боями, безоглядними репресіями, і браком підтримки з боку волелюбних народів світу, ця збройна боротьба припинилася.

Але не припілася боротьба духовна, ідейна, підпільна. Вона шириться і прийде час, вже недалекий, коли вона принесе свої багаті плоди, і кров героїв, що окропила рясно нашу землю, зродить нові когорти борців за її довгожданну волю.

(Із матеріалів Панелю на Оселі СУМ-А в Елленвіл, Н. Й., 30 червня 1984 року).

Комунізм – Облуда!
Націоналізм – Перемога!

ВІДЗНАЧЕННЯ 25-Ї РІЧНИЦІ СМЕРТИ СЛ. ПАМ. СТЕПАНА БАНДЕРИ У МЮНХЕНІ

Дня 13-го жовтня 1984 р. в столиці Баварії — Мюнхені (Західна Німеччина) відбулося величаве відзначення 25-річчя з дня трагічної смерті на бойовій стійці воюючої України — сл. пам. Степана Бандери, Голови Проводу ОУН. Ще за свого життя Степан Бандера стал символом і прапором українського народу в боротьбі за визволення.

Жалібні урочистості розпочалися вранці архиерейською Божественою літургією в Соборі Святої Покрови, що її відслужив Преосвящений Кир Платон в сослуженні чисельного духовенства Української Католицької Церкви. В часті богослужіння співав хор СУМ із Ноттінгаму (Англія). Був присутнім також Архиєпископ Мирослав Марусин із Риму. Під час служби Божої він виголосив проповідь, в якій, між іншим, сказав:

„Благенної пам'яті Степан Бандера не жив для себе, але для свого народу, для своїх друзів та своєї батьківщини“.

„Вас всіх вітаю і благословляю, зосібна вітаю і благословляю родину покійного, яку я мав честь знати близче, так само, як свого часу я мав нагоду і честь особисто стрічатись і розмовляти з покійним Степаном Бандерою“, — сказав на кінець своєї проповіді Архиєпископ Мирослав Марусин, що є сьогодні Секретарем Східної Конгрегації у Ватикані.

У богослуженні взяли участь понад 1.000 українців з багатьох країн вільного світу.

Із Собору Святої Покрови учасники жалібних урочистостей перейшли на цвинтар Мюнхен-Вальдфірдгоф, на могилу великого Провідника.

О 2-й годині по полудні від головних воріт цвинтаря почався формуватись похід, який мав пройти приблизно півмілі до могили Степана Бандери. Похід очолили Владки обох українських Церков: Єпископ Кир Платон і Архиєпископ Анатолій Дублянський, духовенство обох українських Церков, Голова Проводу ОУН і Голова Українського Державного Правління Ярослав Стецько з дружиною, члени Проводу ОУН, представники головних управ Організацій Ук-

райнського Визвольного Фронту з Австралії, Аргентини, Америки, Канади, Англії, Франції, Італії, Бельгії, Австрії і Німеччини.

В поході був також Президент Української Народної Республіки в ексилі Микола Лівицький із дружиною, представники Баварського Уряду, представники АБН. В уніформах ішли ветерани, сумівська молодь. Похід прикрашували десятки національних і організаційних прапорів, понад 35 вінків.

Під звуки жалібних мелодій, що їх виконує чисельний сумівський хор із Англії, похід наблизився до могили Провідника Степана Бандери. Владки обох українських Церков — Кир Платон і Архиєпископ Анатолій Дублянський, — в сослуженні духовенства, відправляють соборну панахиду. Після панахиди обидва Владики промовляють над могилою, складаючи поклін світлої пам'яти Провідникові ОУН — Степану Бандері.

Архиєпископ Української Православної Церкви Високопреосвященніший Анатолій Дублянський в своєму слові сказав:

„Чверть століття тому надісланий Москвою янничар-убивник перервав цінне життя визначного сина України, що з любови до Бога і близького свого присвятив усе своє життя боротьбі за визволення його з неволі і здобуття йому державної незалежності. Ворог убив Степана Бандеру, але ідея, за яку від дав своє життя — невмируща. Вона живе в кожній свідомій українській людині. Ім'я Степана Бандери стало символом. Недарма тепер в Україні недруги і вороги нашого народу називають свідомих українців „бандерівцями”, як колись називали „мазепинцями”, а в наше століття „петлюрівцями”.

Із світських першим промовляв Володимир Мазур. Він склав доземний поклін великому Провідникові від націоналістичних кадрів Соборної України, від Президії і членства Світового Визвольного Фронту і від ОУВФ в ЗСА. Далі салютували представники всіх країн, де діють націоналістичні кадри. На закінчення покладено 35 вінків.

Один із представників старшого покоління, відходячи від могили, сказав:

„Чверть століття минуло від дня смерти Про-

відника, але з кожним роком все більше і більше українських патріотів ідути йому поклонитись. Ідути старше і молодше покоління, бо ідея Степана Бандери є невмируща, як невмирущим є і наш народ”.

Після закінчення жалібних урочистостей на цвинтарі, о 6-й год. вечора, в залі високої музичної школи при Арціс-штрассе відбулася академія. Музична школа міститься в будинку, де в 1938 році на конференції Гітлера — Муссоліні — Чемберлена і Деладье віддано Мадярщині (Угорщині) Закарпатську Україну.

Головним промовцем на академії був Голова Проводу ОУН і Голова Українського Державного Правління достойний п. Ярослав Стецько. Німецькою мовою промовляв Петро Мозолюк; від народів АБН — словацький діяч Валентин Берко.

В концертovій частині виступали: чоловічий хор „Україна“ з Німеччини, Уляна Чайковська, солістка-сопрано з театру „Чателье“ з Парижу, хор дружинників СУМ’у з Ноттінгему в Англії і Кобзарське брацтво з Англії. Концертова частина стояла на високому мистецькому рівні.

На закінчення урочистостей о 8-й год. вечора від Королівської площа „Кенігспляц“ (де в 1947 р. відбулась перша масова маніфестація АБН, а тепер є виставка скітських золотих скарбів) почався організований похід із смолоскипами вулицями міста, в напрямку Швабінг до Одеонської площа („Одеонспляц“), під заливо Полководців. На цій площі відбулося віче. На ньому промовляли: німецькою мовою Андрій Васькович і українською мовою Степан Мудрик. В часі походу молодь роздавала тисячі листівок на центральних вулицях Мюнхену.

Жалібні святкування, які організував Провід ОУН у місті, де довгі роки жив і працював покійний Степан Бандера і де він загинув на бойовій стійці, пройшли величаво і гідно.

Понад тисячу українських патріотів зі всіх сторін вільного світу прийшли поклонитись Степанові Бандері і зачерпнути з його цілющого джерела нових духових сил, щоб успішно продовжувати його велике діло:

.Боротись, змагатись — і врешті перемогти!

Д-р В. Ніньовський

ДИЯВОЛЬСЬКА КОНСТИТУЦІЯ СССР

(Закінчення)

„Каральний кодекс” советської „конституції” складений так, що завжди терплять невинні. Партийні ватажки, секретна поліція, Центральний Комітет — вони ніколи невинуваті, хоч би розстрілами, вбивствами, голодом, концтаборами винищино навіть усі неросійські „республіки”.

Для контролю прерогатив державних службовців, у ЗСА, існує незалежне авторитетне „Гренд Джюрі” (Верховна дослідна комісія), що прикликає — на допити — чоловіків і рядових службовців, у справі незаконних, неконституційних діяльностей.

У московській імперській диктаторській системі не було такого чуда, щоб незалежне „Гренд джюрі” досліджувало масові убивства з наказу Леніна, Сталіна, Троцького, Дзержинського, Берії, Хрущова, Брежнєва, Андропова, Федорчука, Чебрікова, Чернінка та сотень інших.

Чи можливе таке чудо, щоб советське „Гренд джюрі” дослідило т.зв. „покарання” — від дитинства — вічного в'язня Юрка Шухевича? А таких вічних в'язнів — у „щастлівій родині” — тисячі тисяченні!

Чи можливе таке чудо, щоб советське „Гренд джюрі” дослідило й викрило каг'ебістів — (читай каг'ебісів) — убивців: Горської, Пальєцького, Кондрашина, Снетірйова, Осадчого, Івасюка, Горгули, Котика і сотні інших?

У статтях советської „конституції” невинуватість ніяк не є оборсною заарештованого. Кожний заарештований — „винуватий” бо, мовляв, „КГБ — безпомилкове — невинуватих не арештує”

**БАТЬКИ-МАТЕРИ, ПАМ'ЯТАЙМО, що
 РЯДИ СПЛІКИ УКРАЇНСЬКОІ МОЛОДІ
 АМЕРИКИ ПОВИННІ ПОСТИНО ПОПОВ-
 НЮВАТИСЯ МОЛОДИМ ПОКОЛІННЯМ —
 ДЛЯ ТЯГЛОСТИ НАШИМ ЗМАГАНЫ!**

тус”, а советські „суди такі справедливі, що невинних не карагають”. Таку „юридичну логіку” подумано для умасовленої „винуватості”.

Систему умасовленої „винуватості” настановив Ленін, бо таким чином московська колоніальна диктатура користується мільйонами безплатних невільників. З початком влади Леніна було настановлено диявольський закон про постачання невільників з України. Дослідниця Капр пригадує:

„1922 року, ... Російська СФР і Українська СР підписали закон ’Про примусову депортaciю покараних з України до Російської СФР, бо в Україні нема таких далекосхідних областей [покарання], які є в Російській СФР’. Такий договір підказує те, що з України примусова депортaciя була масовим явищем.” [Цит. Капр, стор. 430-432.] (Підкр. В.Н.).

Жах! Депортaciйний „закон” — про невільників з України — настановили не монголи, не татари і не турки, а настановили москалі — в 20-му сторіччі — в імені збірної „винуватості”.

**

„Такі [самостійні] держави, як Азербайджан, Грузія, Вірменія, Сибір і Україна — Росія знов перемогла ... і створила фальшиву модель незалежних держав, які пов’язано тісними взаєминами з Російською СФР.

„1922 року створено СССР, а 1925 року настановлено федераційну конституцію. Федерація СССР — це сильно централістська влада сили. Центральний комітет наділено такою з повною монополією [російської] політичної повновластю, що він може обрізувати і відкидати всякі рішення з’їзду советів та народних комісарів окремих республік”. [Цит. Беннс, стор. 450-451].

Дослідниця Капр звернула увагу на московську нахабність поспішного настановлення „конституційної” абсолютної поліційної диктатури, в Україні:

„1922 року Російська СФР настановила низку своїх законів, з яких, у травні, криміналь-

ний кодекс передався Українській СР. У жовтні 1922 року Російська СФР схвалила аграрні закони, закон про працю і закони цивільного права. ... Все це створено з тим замислом, щоб такі закони накинути всім республікам. Але ж таке насильство поранило національні почуття республік. ...

„Конституційна 51-ша стаття... постановила: 'Присуд для позбавлення волі, для примусової праці, визначує комісаріят юстиції [у Москві]. ... Від липня 1922 року, 'ісправітельніс лагеря' віддано під опіку народного комісара внутрішніх справ, ... себто під опіку жахливого ГПУ, яке, від серпня 1922 року, займалося адміністрацією депортаций.' [Цит. Капр, стор. 235, 430-432.].

Накинувши Україні конституційне невільництво, Москва — кваліво і без погодження з Україною — вирішила розчленування географічного простору України.

Дослідниця Капр продовжує: „1923 року [в Москві] Госпляном вирішено поділити Україну на дві окремі смуги — індустрій і аграркультури. Таке рішення Госпляну було для України постійною дихотомією — (послідовним діленням), а це стало загрозою для національного буття України”. [Цит. Капр, стор. 281.].

**

По періоді дикунського терору Леніна і Сталіна, влада абсолюта успадкувалась диктаторові Хрущову. Цей хитро-вивертний „дядя“ приобіцяв перелицовувати сталінську „конституцію“ на хрущовське копіто, постановивши негайно підготувати „проект нової конституції.“

З ним зчинилось нове політичне кругійсько-вимішане сум'яття, яке розглянув історик Арчи Бравн:

„1961 року Хрущов повідомив про готовий проект нової конституції. Такий проект, по перевірці, Хрущов обіцяв запропонувати, для обговорення, в часі XXV З’їзду партії, в 1976 році. Але публікацію проекту затримано на проміжку 14 років. Затримку публікації викликала справа інтерпретації 'становища національностей' і їхнього 'права до цілковитого відділення

від Советського Союзу' ". [Archie Brown, M. Kasser — “The Soviet Union Since the Fall of Khrushchev,” pp. 258-259.].

Причину затримки публікації „проекту“ західні експерти коментували ускладненими обставинами Москви щодо інтерпретації статтей „конституції“: „У новій конституції, можливо, зредукують статтю про 'цілковите відокремлення республік', уважаючи таку проблему 'історичним пережитком'.

„Але редукція статті про 'цілковите відокремлення' — це був би рискований крок, бо промовчання права на 'цілковите відокремлення' могло б поглибити незадоволення національностей, у яких відбрали б існуючі конституційні національні й окремі державницькі права. Натомість, залишити стару статтю з правом 'цілковитого відокремлення' — це було б не лише заохочення, а й підтримка для виразистої окремішності національностей“. [Цит. Бравн, стор. 258-259.].

Комісія, що працювала над „проектом“ хрущовської конституції, натрапила — поруч національного питання — на ще одну головоломку: на проблему статусу „федерації“. Згідно з зауваженнями історика Бравна, —

„Советські вчені наполягали на тому, що 'федералізм' — це 'перехідний період до демократичного централізму', а в 'проекті конституції' — поруч 'демократичного централізму' — збережено 'принцип федералізму'. Така формула зовсім зневітувала юридичне становище союзських республік щодо їхнього повного права вносити власні рішення та постанови“. [Цит. Бравн, стор. 258.].

Авжеж, московські укладачі т.зв. „проекту нової конституції“ хитро утотожнили „федерацію“ — як добровільний політичний союз окремих самостійних республік, з якимось „демократичним централізмом“...

**

Успадкувавши диктаторський стілець по Хрущову, Брежнєву передалась проблема нещоданого „проекту нової конституції“. Брежнєвська охлократія знову почала прозубрювати давню кругійську „конституційну“ заковику

Леніна про право на „цілковите відокремлення республік” — у відношенні „історичного пережитку” та проблему „федерації” — у відношенні „демократичного централізму”.

„Демократичний централізм”? Якесь вийняткове московське чудовисько! Діялектичне маркс-лєнінське „вчення” пояснює: „Демократичний централізм — найважливіший принцип побудови маркс-лєнінських органів влади соціалістичних країн і громадських організацій трудящих, суть якого полягає в поєднанні демократизму (повновладдя і самодіяльність мас) з централізмом (керівництво з одного центру, підкорення меншості більшості, дисципліна, підпорядкування особистих інтересів інтересам загальним...)”. [„Вчена” дефініція із так зв. „радянських” словників.]

Мрякобісна дефініція „демократичного централізму” — в образному контексті — означає поєднання ягнят з московським вовком, якому підкорені — всеціло — всі ягнячі інтереси.

Не відступаючи від „принципу демократичного централізму”, і як годиться у московській колоніяльній політиці, Брежнєв застосував своє вивертне крутітство, щодо „нового проекту конституції”. Дослідник Еравн зауважує:

„1966 року, Брежнєв повідомив про те, що проект нової конституції з'явиться в 50-ту річницю революції (1967). Пізніше Брежнєв заявив: 'Через певні обставини, проект конституції припинено. Він з'явиться на партійному з'їзді 1976 року'. На цьому з'їзді Брежнєв повідомив: 'Проект конституції — це така складна проблема, що з нею не слід би спішити. Проект буде готовий і переданий для всенародної дискусії'.

„Але Брежнєв не устійнив дати такої дискусії. На нараді ЦК (1977) Брежнєв познайомив учасників з проектом нової конституції, яку, попередньо, підтвердило Політбюро. Нарада ЦК схвалила проект і доручила Президії Верховного Совета опублікувати [нарис] для всенародної дискусії”. [Цит. Бравн, стор. 257-258].

Пригадується, колись, при народженні телятка, наш селянин не мав стільки клопоту, що московські диктаторські ватажки мають з народженням т.зв. „конституції” для „колгоспу тварин” Джорджа Орвелла.

СТАЛІНОВА „ДОЧЕЧКА”....

Хто жив до Другої світової війни в московськотас, як на перших сторінках газет були надруковані вельми фото: „батько народів”, І. Сталін із дівчинкою на руках. То була дочка диктатора, Светлана Алілуєва-Сталін.

До речі, Сталін задушив Алілуєву, здогадно за те, що вона звернула йому увагу на страшний голод в Україні в 1933 році.

За свої не ціліх 60 років життя дочка Сталіна втекла із: ССР, Індії, Америки (ЗСА) і Англії, щоб у листопаді 1984 р. повернутись, бо „заскучала за матушкою Росією”...

Вона також придбала собі довгенький список прізвищ чоловіків. Її сучасне ім'я-прізвище є таке: Светлана Алілуєва - Сталін - Морозав - Жданова-Сінгт-Штерс!

В Америці вона писала у книжці спогадів „Лиш один рік”: „Як я ненавиджу комуністів! Зробили тюрму для народу” і т. п.

А тепер її т. зв. Верховний Совет у Москві „відновив права громадянства”.

При настановленні 65-тилітньої ленінської диктаторської імперії московські ватажки постійно клопочуться комедійністю т.зв. виборів та „конституції”. Чому? Дослідник Бравн дас відповідь:

„Російський націоналізм, будь це ліберальний чи фашистський, є якраз тією спонукою, що розбуджує націоналізм інших республік. ... Вимоги неросійських національностей становлять не лише клопіт, але найсерйознішу небезпеку для ватажків Советського Союзу, а вони [ватажки] ніяк не поступаються вимогам націоналістичних сил. ...

„Націоналізм неросійських народів — це велика небезпека [для Советського Союзу]. В Західній Україні націоналізм вийнятково сильний, а за останній десяток років цей націоналізм набрав ще значної сили. ...” [Цит. Бравн, стор 257, 258, 324].

Контекст останніх цитат Бравна утverджує читача в тому, що єдина динамічна сила Націоналізму розгромить московську диявольську імперію раз і назавжди.

Осип Рожка

ПОЛЬСЬКІ ВИКРИВЛЕНІ „ПЕРСПЕКТИВИ”

6-го квітня 1984 року польсько-комуністичний політично-інформативний журнал „Перспективи”, який виходить у Польщі, в числі 14 (753) приніс своїм читачам дезінформацію п. н. „Висланники злой волі”. До цього польські читачі вже звикли за час панування комунізму у Польщі. Все таки за димовою завісою пропаганди приховується багато вірного фактажу, якого вартість зростає ще й від того, що часово доведено його до теперішньої дії ОУН за кордоном — аж до Вашингтонських святкувань 40-ліття АБН і прийняття голови ОУН і АБН Ярослава Стецька у Білому Домі. Кмітливий польський читач, який, як і в нас, в Україні, вже навчився читати між рядками, збагне, де „заритий собака”, і зможе сам зробити відповідні висновки.

Стаття невідомого Яцека Вілановського займає три великого формату сторінки журналу, із десятком клясичних знимок героїчних постатей нашої визвольної боротьби та найновіших знимок із святкувань 40-ліття АБН у Вашингтоні; є навіть фото панства Стецьків — представників революційного руху з конгресменом Дон Ріттером, і т.д.

Стаття сама собою нав'язує до лявіни дезінформації, яка з'явилася в советській пресі в місяцях листопад-грудень м. р., з більшою заїллюструючи ніж звичайно. За вихідну для статті взято подію з туристкою з Франції, яку „видворили” після короткого затримання. Заява туристки Ірини Зеленої, що була опублікована на сторінках наших еміграційних часописів, вказує на її непричетність до обвинувачень, підсунених її польською розвідкою і польським відділом КГБ, яке є під наглядом КГБ ССР.

Автор статті дає історичне тло розвитку українського націоналістичного руху. Кагебівський підтекст, шитий білими нитками, вже до зануди відомий. Ось таке твердження, що ОУН ніколи не зірвала з Берліном, або саме оскарження у братовбивстві. Останнє твердження служить цікавою вказівкою, звідки певна час-

тина української еміграційної преси черпає свої несамовиті оскарження проти бандерівців. Несподівано чітко і виразно (і то без лапок) говориться про Уряд 30-го червня, на чолі з Дост. Я. Стецьком — і без образливих епітетів. Згадано про створення буковинського куреня, Дивізії „Галичина”, з таким цікавим додатком, що „четири тисячі вояків після бою під Бродами перейшли до УПА”. Очевидно, що в статті не можна було авторові обйтися без трафаретних, фальшивих оскаржень у вбивстві жидів і польських інтелектуалів на Поліссі. Цілком свіжо, але неправдиво, звучить твердження, що ОУН-УПА „мордувало кожного росіянина, який був здібний до військової служби” Де там тоді взялись росіяни? — хіба мова про сов. парашутистів. Чи не вперше стрічаємо таку відважну фразу, що „українські провідники, змагаючись за самостійну Україну, проголосили війну ССР, Чехо-Словаччині, Румунії і Мадярщині”.

Автор повідомляє своїх читачів, що в Гданську ОУН вишколювала своїх членів, і що у вересні 1939 року проти поляків по стороні „вермахту” виступав „Український Легіон” під командою Романа Сушка.

Особливу увагу присвячує автор діям ОУН після II-ої світової війни, як перекидання „диверсійних груп” на територію ССР, (по 6 осіб кожна) з Кипру літаком „Канберра”. Каже, що зв'язкові точки існували у Польщі. Подас вістку, що у жовтні 1951 р. Польща передала ССР: „Бурлаку”, „Вільхового”, „Орлика”, „Твана”, „Ліса” і „Гая”. Згадано і Лебедя, о. І. Гриньоха — капеляна батальйону „Нахтігаль” і „людину з сотнею облич” Івана Каплубу. Згадано про діяльність „бульбівців” і братів Варварів, а також, що в руки польської розвідки потрапив у 1961 р. Ян Гаек, якого націоналісти нібито заохочували стати в їхні ряди.

Автор статті підкреслив, що сьогодні на Заході дивляться на УПА, як на визвольний рух, що боровся за самостійну Україну, проти нім-

ців і СССР. Навіть ширяться твердження, що УПА виступала в обороні жидів, що авторові не подобається, і тому старається вифантазуввати факти, які кидали б негативне світло на УПА. Для автора Мюнхен — антисоветський центр. Він вдається до подрібного вичислення всіх, дії яких скеровані проти СССР: сербські націоналісти, хорватські, польські, мадярські, словацькі, українські. Не прикриває автор факт, що українці становлять найбільш непримиримий антисоветський загін на Заході і користуються найбільшою пошаною. Згадує втрати української антисоветської еміграції: Є. Коновалець (1938), який загинув так само, як Осип Севрюк (1918 р.) (його поїзд вилетів у повітря), Павло Скоропадський (1950), Роман Шухевич (1950), Лев Ребет (1957), Степан Бандера (1959). Для поляка сл. п. Степан Бандера „загинув за невияснених обставин”. Сьогодні вже цілий світ знає, що Провідника убило КГБ — Шелепін і Ко. через свого агента Стапінського. Згадано про смерть Мельника. Вражас відсутність згадки про вбивство гол. от. Симона Петлюри агентом Шварцбартом у Парижі 1926 р.

Все таки, на думку автора, старі націоналістичні діячі надають тону в еміграційному житті: „Активним є до теперішнього часу Ярослав Стецько-Карбович, який мешкає постійно у Мюнхені, визнаний західніми урядами і їхніми агенціями шефом ОУН”. Згадано, що він Голова АБН, „яка групує крайні відлами еміграції із східноєвропейських країн, як і також реакційні угрупування з Азії і Південної Америки. Журнал, услід за офіційною совєтською пропагандою, закидає Голові „хрестоносний похід проти СССР під охороною американської нуклеарної зброй”. Між іншими діячами, які користуються підтримкою бандерівської фракції, згадує Лева Добрянського. В час виборів в ЗСА серйозно задумувалися над кандидатурою Л. Добрянського на становище дорадника Регена в справах національної безпеки, — інформує польський журнал.

Журнал стверджує, що українців об'єднує антисоветська ненависть. „Бандерівці дають їй вислів при святкуванні національних річниць: утворення уряду „вільної України” (30-го чер-

вня 1941 р.), постання УПА (14 листопада 1942 р.), смерть „генерала Чупринки” (5 березня 1950 р.), а найбільше в час Тижня Поневолених Народів, який щорічно проголошує президент Реген.

Польський дезінформатор поспішає дати таку картину української націоналістичної еміграції: „Українці воювали у Алжирі, Кореї, В'єтнамі. Вклад українців у в'єтнамську війну не був скромний. Було розглянуто думку створення окремої інституції військових капелянів для українців”. Автор запевняє своїх читачів, що вже в час корейської війни був піднесений проект створення „Українського Легіону”.

Про жидівсько-українські контакти поляки мають нагоду багато дечого довідатися. Пише, що „бандерівські організації прийняли з радістю агресію Ізраїля в 1967 році”, а „групування колишніх вояків висловило охоту воювати по їх стороні”. „Від того часу посилилися контакти з жидами. В Ізраїлі навіть постав Комітет жидівсько-української співпраці, який змагається до всестороннього поліпшення зв'язків і роз'яснює (оскарження — ред.) української участі в погромах жидів”.

У 80-их роках ОУН-івці прийняли активну стратегію політичної боротьби проти СССР. У Мадриді, в час конференції Безпеки і співпраці в Європі, відбулися антисоветські акції з рамени зовнішньої експозитури ОУН. „Ці акції поєднувалися з авантюрами і звичайним куліганством проти дипломатичних станиць СССР”.

Нам часом здається, що про наші закордонні дії ніхто не знає, що акції проходять непомітно... Інакше звучить наша дія з уст ворога! — він її болюче відчуває.

Страві українсько-польських відносин присвячено багато уваги. Ціль автора відрадити від них, показати їхню шкідливість польським „патріотичним” чуттям. „Взаємна адорація” заступила колишню неніть, твердить автор. Атмосферу до цього створила паризька „Культура”. Автор статті інформує, що вже Л. Добрянський пропонував Американському Конгресові „Польонії” — „протикомууністичний союз”. Автор вдається до брехні: „В тім же часі ці організації, які входили в цей союз, поширювали мали Великої України”, включно з

Холмщиною, Перемишлем і значною частиною південно-східної Польщі". Ще не усвідомив поляк-шовініст що те, що українське — лішилось навіки українським — ножем не виріжеш, неправдою не викрутись. Але тут вістря автора звернене проти польського патріотизму, мовляв, дивіться, хто підтримує українців — ті, які не мають польських патріотичних почуттів, бо віддають „польські” землі українцям...

Автор інформує також про існування „Польсько-української робочої групи”, яка плянує, повідомляють „Перспективи”, у Вашингтоні — конференцію під антикомуністичною відвіскою. І тут знову приходить відро дъогту: „Як видно, остання обсесія дозволяє забути навіть трагічну для народу польського ролю, яку відіграв націоналістичний рух в часі Другої світової війни...” Але про роль польського шовінізму крізь століття в Україні, нещадне мордування українців і переслідування в часах польської окупації в Зах. Україні, трагічну долю лемків, — про це не довідаєшся з уст обізаного „знавця” польсько-українських справ і українського націоналізму! Чи хтось в поляків згадав на сторінках польських газет про пропажкий стан українців під комуністичною Польщею? Скільки списків має українська спільнота у Польщі, яка, за даними „Вісника” з Риму, нараховує до мільйона? Чекаємо відповіді!

Все таки найбільше уваги присвячує автор зближенню українського націоналістичного руху до політики адміністрації Регена. „В липні 1983 року, в Білому Домі мала місце особлива імпреза: президент Реген прийняв з усіма гонорами Я. Стецька”. Згодом не міг промовчати, що преса писала про обох великих лідерів”: „Президент Реген і Я. Стецько того самого покоління, мають ідентичні погляди на світ і його проблеми”. І знову читаємо цитату, яку вже бачили на сторінках советсько-російської преси: „Ваша дія, — казав Реген, — зміцнює нашу настанову, щоб не мовчати і не бути пасивним в загальному засяగу моральної кризи. Ваша боротьба є нашою боротьбою. Ваша мрія є нашою мрією. Ви є сумлінням вільного світу. Поєднуюсь з Вами в Ваших моли-

твах”. Газета постіпає запевнити читачів, що ті слова не є голослівним твердженням.

Щоб показати свою поінформованість про дії ОУН (напевно з рамени польської розвідки поплентача КГБ), газета звідкись видобула катебівську зфабриковану фальшивку, яка ніби то потрапила в її руки. Тут всаджено велику дозу дезінформації. Листівка нібито відображує лист ОУН до зв'язкового пункту в Польщі. Дозволимо собі нацитувати його:

„.... Треба забути про наші історичні розбіжності і претенсії і трактувати поляків як союзників, нехай ведуть робітників до знищення комуністичної системи. Очевидно, що при контактах з ними є необхідно, стати твердо на принципових засадах українських націоналістичних революціонерів, вірних ідеї УССД (Української Самостійної Соборної Держави)”. І далі:

„При сучасних напрямах у зрівноваженні відносин у Польщі побажанням є розглянути проблему відновлення наших контактів у тій країні для організаційної виміни й інших матеріалів. (...) Хочемо ще раз пригадати про (...) обіцянку уділити Вам всесторонню поміч у технічному виряді (...) унапрямлення до нас (?) — ред.) великої кількості зброї, до чого є приготовані сковки у віддалених місцях — тому, що в часі заснування революційної ситуації озбройти нам наші організації, наших симпатиків своїми силами, не можемо. Уважаємо, що для організування вирядження використати добре перевірені в нашій праці особи, які живуть у Польщі...”

Забагато сказано на те, щоб цей лист звучав як правдивий, на нашу думку, тим більше, що все береться під увагу можливість, що лист кур'єра може потратити до ворога. Так інструкцій не пишуть.

Газета закликає читачів пригадати собі минулі діячів ОУН і заявляє, що ідеологічні кличі і провокативні виступи можуть легко набрати реальної загрози. Тому заохочує своїх читачів приглядатися до діяльності ОУН зближька і „постійно унаявлювати її куліси і аніматорів”...

У потсці лайки, брехні й дезінформації, які з'явилися на сторінках польських газет і кни-

Проф. І. Левадний

КИЇВ У 1939 РОЦІ

(СОРОК П'ЯТЬ РОКІВ ТОМУ)

Новий 1939 Рік зустріли кияни в напруженому очікуванні надзвичайних подій, чинниками яких віщували тривожні міжнародні обставини.

Непомірні апетити Гітлера, його прагнення до світового панування все зростали. Вже Австрія, Чехо-Словаччина, литовська область Клайпеда впали в попередніх роках жертвами німецької агресії, але це не задовольняло зарозумілого „фюрера”. Войовничо-протикомунистичне наставлення Гітлера, його гострі протисовєтські виступи переконували в неминучості німецько-російського зудару і збуджували приховані адії, що у висліді цього повстане вільна Україна. Думки про це не залишали киян.

17 січня був проведений Всесоюзний перепис населення замість уневажненого перепису 1937 року. Згідно з даними цього нового перепису населення Києва в 1939 році становило 846.300 мешканців. (Тепер, у 1984 р. — понад два мільйони, — Ред.).

Жковими виданнями, стаття в „Перспективах” не дуже то відрізняється від попередніх. Вартість цієї статті, однак, у тому, що з-поза лайки і брехні, насміху і нещодінню ОУН — автор доходить до представлення націоналізму, як дійсно загрозливої для СССР сили.

Польський читач, прочитавши про успіхи ОУН в останніх роках, зrozуміє це без вагань і зможе себе відповідно оприділити, коли на це прийде слушний час, і коли зрозуміє вже не раз висловлюване твердження, що без розвалу СССР і вільної України не зможе бути і вільної Польщі.

**ЧИ ПОЖЕРТВУВАЛИ ВИ НА ПРЕСОВИЙ
ФОНД „ВІСНИКА”?**

Увагу киян притягали теж еспанські події, де у тривалій війні перемагали протикомунистичні сили. 26 січня республіканці втратили Барселону. 11 лютого ген. Франсіс Франко зайняв усю Кatalонію. 27 лютого Англія і Франція розірвали стосунки з республіканським урядом і визнали уряд Франка. З березня спалахнуло повстання в республіканській флоті в Картахені і флота переїшла в Бізерту. Рівночасно в Мадріді створилась хунта оборони. Кияни наочно бачили близьку поразку комунізму в Еспанії.

У березні з великою зовнішньою урочистістю було відзначено 125-ліття з дня народження Тараса Шевченка. Всесоюзна пошта випустила до ювілею три поштові значки з портретами Великого Кобзаря в юності і в похилому віці та з зображенням пам'ятника поетові в Харкові.

Газети видрукували Указ Президії Верховної Ради від 5 березня, згідно з яким Київський університет і театр опери і балета були названі ім'ям Шевченка.

6 березня в Києві проти будинку університету в Миколаївському парку, що відтоді став називатись Шевченківським, на тому самому місці, де колись стояв пам'ятник лютого Шевченкового переслідувача царя Миколи, був урочисто відкритий пам'ятник Великому Кобзареві. Статую поета виконав різьбар Матвій Манізер, зображуючи Шевченка, який схиливши голову і смов спинився у глибокому задумі.

Пам'ятник відкрили. Шестиметрова постать Великого Кобзаря яскраво виступала на тлі могутніх старовинних дерев парку на місці, де раніше височіла статуя царя Миколи. Так стала „постать бунтаря поета на місці деспо-

**„ВСТАВАЙ, ХТО ЖИВИЙ, В КОГО ДУМКА
ПОВСТАЛА,
ГОДИНА ДЛЯ ПРАЦІ НАСТАЛА!”...**

Леся Українка

та-царя", — як писав Максим Рильський.

У день ювілею в Київській Опері був виставлений „Назар Стодоля”, тоді ще п'еса, бо оперу за цим твором написав композитор Кость Данькевич уже по війні.

Всі газети містили ювілейні статті про Шевченка. Але це відзначування раптом обірвалось вже по 10 березні, коли в Москві відкрився 18-й з'їзд партії. Довжелезні доповіді і промови учасників займали в цілості всі газети і, крім коротких звідомлень про перебіг світових і місцевих подій, більш нічого не вміщували. Зникли з обігу і Шевченківські поштові значки. Їх витіснила нова серія значків, видана на честь партійного з'їзду, що тривав аж до 21 березня.

А міжнародні події котились усе швидше. 28 березня Франко зайняв Мадрід і 1-го квітня його уряд визнала Америка. Багатолітня війна за панування комунізму в Еспанії була програна.

У квітні Київський оперовий театр здійснив нову поставу опери „Тарас Бульба” Лисенка у змінений порівняно до попередньої постави 1937 року редакції. Музику дещо переробив Левко Ревуцький і оркестрував оперу Борис Лятошинський, а лібретто змінив і доповинив Максим Рильський. Оперу завершував геройчний спів переможців-козаків.

27 квітня відбувся закритий перегляд перелицьованого „Тараса Бульби”, на якому були прияви Хрушцов, маршал Тимошенко, письменники Корнійчук, Головінський, кіно-режисер Довженко.

28 квітня була прем'єра. Партию Тараса Бульби співав Іван Паторжинський, Насті — Марія Латвиненко-Вольгемут, Остапа — Андрій Іванов, Андрія — Шведов, Марильці — Наталя Захарченко. „Поставникові спектаклю Миколі Смоличу, директорові Наташі Рахлінові і всьому колективу театру вдалось створити прекрасний спектакль, в якому яскраво показаний героїзм і високий патріотизм українського народу, який бореться проти польської шляхти”, — писала 29 квітня київська газета „Пролетарська Правда”.

Музична творчість у Києві продовжувалась. Композитор Кость Данькевич і лібретист Все-

волод Чаговець працювали над створенням балету „Лілея” за поемою Шевченка. Композитор Володимир Йориш писав оперу „Шевченко” за п'есою „Юність поета” Сави Голованівського.

Ралтом увагу киян прикували події на Далекому Сході. Як подали газети, 28 травня япоські війська з Манджурії виступили проти Монгольської Народної Республіки з метою зайняття східній відтинок монгольського терену. На допомогу тим, що зазнали нападу, Москва післала своє військо, маючи з Монгольською Народною Республікою договір про взаємодопомогу з 12 березня 1936 року.

Після двохденних боїв японці були відтиснені, але у днях 2-11 липня і 23-25 липня прийшли їх нові з'єднання і захопили монгольський терен на східному березі Гайхин Гол, проте свіжі совєтські підкріплення з монгольськими частинами перейшли 20 серпня в наступ і 23 серпня оточили японців. Спроби японських свіжих сил протягом 24, 25 і 26 серпня визволити оточених не вдался і 31 серпня оточені склали зброю.

Тим часом відбувалась інша важлива подія. До Москви прибув міністер закордонних справ уряду Гітлера Ріббентроп і уклав 23 серпня з Молотовим пакт про ненапад, що як виявилось пізніше був таємним домовлення про ліквідацію Польщі як держави і поділ її земель між обома договірними сторонами.

З укладенням цього пакту в советських газетах одразу припинилися гострі вислови проти Гітлера та його уряду, зникли слова „фашизм”, „фашистський” і були замінені новими термінами „націонал-соціалізм”, „націонал-соціалістичний”.

Першого вересня почався в Києві театральний сезон. В оперовому театрі дня відкриття було підготовано нову поставу опери „Князь Ігор” за поемою „Слово о полку Ігоревім”. До теперішньої український переклад тексту опе-

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ

НА
ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА”!

ри, що його з великим смаком зробив Павло Тичина, зберігаючи архаїчні слова та вирази і надаючи тексту аромату княжої доби, за що цей переклад не раз критикували як націоналістичний, був замінений новим перекладом Миколи Бажана, зроблений сучасною газетою мовою.

Жодний з оперових театрів України не прийняв цього нового тексту і лише Київський театр, перебуваючи під безпосереднім наглядом і пресією Москви, приневолений був взяти цей текст.

Диригував у цій виставі Володимир Пірадов, ставив Володимир Манзій, декорації виготовив Д. Матрунін.

Поставу критикували і за те, що в декораціях княжого міста Путівлю фігурували лише дерев'яні будинки, тоді як у той час була розвинута і кам'яна архітектура. Вказували теж, що протушенням третьої дії опери порушувалась змістова та ідейна лінія сюжету.

Саме в цей день відкриття сезону 1-го вересня Гітлер напав на Польщу, зайняв Данциг і проголосив, що відризу Східної Німеччини від її головних земель більше не існує. Та за Польщу вступилися Англія та Франція і виповіли Німеччині війну. Гітлер заявив, що з одержанням Данцигу Німеччина не має більше ніяких територіальних претенсій. У відповідь Черчіль сказав по радіо, що великороджави Заходу не вірять Гітлерові, бо він такі заяви складав і після захоплення Австрії та Судетів.

Протягом 10 днів німці розбили польське військо і зайняли більшу частину Польщі. 17 вересня Молотов проголосив по радіо, що занепад Польщі і фактична відсутність її уряду складають поважну загрозу і для польського населення і для сусідніх країв і для проживаючих там „единокровних братів Росії” — західних українців і білорусів, і тому советський уряд бере їх „під свій захист”! Того самого дня

~~~~~
Ніщо так не спричинює створенню майбутнього, як завзяті мрії. Сьогодні — вигадка, химера, а завтра — тіло і кров.

Віктор Гюго

17 вересня советські війська ввійшли на Західну Україну і Західну Білорусію. 22 вересня вони зайняли Львів.

Кияни з живим зацікавленням слідили за цими подіями. Коли не вистачало газет, збирались на вулицях і на майданах, хтось ставав на підвищення і читав вістки з Західної України і всі люди ті новини обговорювали.

Газети інформували про перебіг і закінчення військових дій, про вибори 22 жовтня до т. зв. народних зборів і про самі збори, що відбулись 26-28 жовтня у Львові. Закон про приєднання Західної України схвалила 1-го листопада Есерсько-Бандерівська Рада в Москві і 15 листопада Верховна Рада УССР в Києві.

А 30 листопада почалась війна з Фінляндією. І хоч зведення про військові дії подавало командування Ленінградської Військової Округи, але всі бойові операції провадились фактично силами Київської Військової Округи, з якої багато військ було вислано проти фінів. Чимало киян проводжало на північ своїх батьків, братів і синів, в якими більше не довелось зустрітись.

В умовах війни, яка хоч і провадилася далеко від України, але дала себе відчути, не раз через брак харчів, не доставлених завдяки розладження транспорту, серед великих морозів ранньої суворої зими проводжали кияни такий багатий на події 1939 рік.

*****
У ЗСА ВСТАНОВЛЕНО ДЕНЬ
ГОЛОДОМОРУ В УКРАЇНІ В 1933 РОЦІ

Після дев'яти і старанніх заходів УККА, конгресмена Соломона та ін., в обох палатах Конгресу була прийнята Резолюція ч. III, яка натякує советську Росію за штучний голод в Україні в 1932-33 роках.

Після цього Президент Рональд Реген підписав 31 жовтня 1984 року у Білому Домі державний закон у якому висловив причини і наслідки штучного Голодомору в Україні та проголосував, що „Я, Рональд Реген, Президент З'єднаних Стейтів Америки, призначаю неділю 4-го листопада 1984 року Днем для відзначення Великого Голоду в Україні в 1933 році”.

УККА буде робити заходи, щоб день 4-го листопада був широку проголошуваний Президентом ЗСА як День української жалоби — Голодомору.

Василь Литвин

НАЦІЯ РАБІВ

У 1839 році французький аристократ, маркіз де Кюстін, вибрався в подорож до Росії, де тоді панував цар Ніколай I, прозваний Палкіним. Де Кюстін був прихильником абсолютної монархії і хотів побачити правзір такої влади саме в Москві. Кількамісячний побут у російській імперії відкрив йому очі на ті жахливі умовини, що панували в тодішній Росії, під оглядом політичним, соціальним, релігійним і культурним. Те, що він побачив там, вилікувало його раз назавжди з його абсолютних мрій. Свої враження і спостереження описав він у книзі „Правда про Росію”, яка викликала шалене обурення в москалів, які не люблять правди про Росію. Особливе значення для книги де Кюстіна мали його зустрічі з московським філософом Чаадаєвим, які визначили напрям та зміст його твору. Нижче подаємо цікавіші думки де Кюстіна з його книжки.

У передмові до українського видання цієї книжки Д. Донцов писав, що москалі присвоюють, чи радше крадуть чужі ідеї, які вони завжди споторюють. До непізнання скарикатурили москалі грецьку віру, отриману з Києва, споторивши її своїм шаманським духом, скарикатурили нібіто присвоєну москалям Петром I західну культуру. Єдине, що вони органічно засвоїли в усім своєму житті — це традиції монгольської Орди, яка колись тримала їх 300 літ під ярмом.

Де Кюстін констатує, що коли московська імперія зазнає в майбутності великої кризи, що загрожуватиме її існуванню, то москалі волітимуть мати на троні знову такого тирана, як Івана IV, аніж бачити розпад своєї орди.

То само сказали свого часу представники російської еміграції, що коли Америка піде на розбиття російської імперії, то вони, а з ними увесь московський народ піддержать Сталіна. Як бачимо, москалі цілком не змінилися під тим оглядом від XIX ст.

„Зовнішньою політикою Москви керує внутрішній потяг орди завойовувати, підбивати ін-

ші народи, мордувати, грабувати і панувати. Це ті самі внутрішні імпульси, які гнали колись на Європу монгольські орди... І не дастъ собі ради з тією бісівською силою Захід, коли тій темній силі не протиставить ще могутнішу, ще страшнішу силу ідеалізму, гарячої віри в свою правду, силу мілітантного духа”, — писав де Кюстін.

Автор описує нерівний брук на вулицях столиці, безліч блощиць у готелях, сірі й виснажені обличчя солдатів, яких обкрадали інтенданти, обідране простолюдя, убогу природу, подає пригноблюючі історичні спогади.

„Чим більше я придивляюсь до Росії, тим більше розумію імператора, коли він забороняє росіянам подорожувати й робить труднощі для приїзду чужинців. Політичний режим у Росії не відержав би й двадцять років вільного сполучення з Заходом. Не слухайте белькотань росіян, вони приймають поліцію і страх за основи суспільності. На їхній погляд бути дисциплінованим — це бути цівілізованим”.

Автор порівнює Францію з Росією. „У Франції тиранія с проминаючим злом. У Росії тиранія деспотизму є перманентною революцією”

Дуже влучно відмітив де Кюстін вічну підоєрлість москалів, які вбачають у кожнім чужинці шпигуна. Дипломатичний корпус і взагалі європейців цей уряд з візантійським духом і ціла Росія завжди вважали за ворожих шпигунів. Під цим оглядом москалі нагадують китайців, бо одні і другі завжди думають, що чужинці їм заздрять, вони по собі судять про нас... До цього долучається почуття вічного страху, спричиненого перманентним терором влади. В Росії страх паралізує думку, це відчування не може створити нічого, крім поверховної цивілізації. Страх ніколи не стане душою добре влаштованого суспільства, це не є лад, це вітрило хаосу. Де нема свободи, нема душі, нема правди. Росія є тілом без життя, всілінень, який животіє з одною головою, але всі члени позбавлені сили, нидіють. Звідси

глибока тривога, невисловлений біль, який вказує на органічну хворобу.

„Я переконаний, що з усіх крайніх землі Росія є тією, де люди мають найменше справжнього щастя. Ми не є щасливі в собі, але ми відчуваємо, що щастя залежить від нас, у москалів воно неможливе... Уявіть собі республіканські пристрасті, що киплять у мовчанці деспотизму. Це застрашаюча комбінація, особливо тим майбутнім, яким вона загрожує світові. Росія є міцно замкненим казаном кип'ячої води, наставленим над вогнем. Я боюся вибуху”.

Як вірно і влучно де Кюстін передбачав розвиток подій, коли той казан кипучої води вибухнув і залив Східню і Середню Європу! Запозичивши чужу згубну доктрину від Маркса, москали прищепили її на свій ґрунт і звідти накидають її іншим народам, що як чума затруює їх здорові національні організми. Примара комунізму бродить уже не лише по Європі, як писав Маркс, але й по всьому світі — примара обману.

В іншому місці де Кюстін описує життя-побут московських вельмож: „Навіть сам вигляд будинків переносить мою думку на жалюгідні умовини життя в цій країні. Коли я переступлю поріг палацу якогось вельможі, то бачу там скрізь обридливий бруд, кепсько прихованний за зовнішньою пишнотою. Коли вдихаю сморід під покровом достатків, я уявляю собі нечистоту, яка мусить затруювати схованки бідаків, коли багачі не бояться неохайноти для самих себе. Коли я терплю від вогкості москівської кімнати, я думаю про нещасних, засуджених на вогкість підвідних схованок Кронштадту, петербурзької фортеці, та багатьох інших політичних трун, яких назвили мені незнані”.

Образ майбутніх концтаборів СССР

„За кожним кроком, який я тут роблю, я бачу привид Сибіру, і я міркую про все, що

ЧИ ВИ ПРИДБАЛИ І ПРОЧИТАЛИ ЦІННЕ ВИДАННЯ УККА „РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ”? — КНИГУ ДОКУМЕНТІВ!

означає ім'я цієї політичної пустелі, цієї безодні терпінь, цього цвинтаря живучих, світу казкових страждань, землі, заселеної гідкими злочинцями та шляхетними героями тієї колонії, без якої ця імперія була б недовершена, наче палац без підземелля”.

„Можна й слід панувати над людьми, не обманюючи їх. Якщо у приватнім житті брехня є огідна, то в житті суспільного це злочин і цей злочин помститься. Кожний уряд, що бреше, є ще більше небезпечним змовником, як убивця, якому він відрубує голову; а брехня є найпотворніша з провин. Пан принижує себе перед рабом, бо людина, що обманює, є нижчою від людини, яку обманено. Це стосується до урядів, до літератури і до релігії. Усе в Росії — це обман”.

А ось картина биття поліцію людей на вулицях, на очах багатьох свідків: „Я згоджуюся, що подібні вчинки належать до тутешніх звичаїв, бо я не бачив виразу протестів чи жаху на обличчях жадного з глядачів цих жахливих сцен, а при цьому були люди з усіх верств. У білій день, на переповненій вулиці, бити людину до смерті, раніше ніж її осудити, от що здається цілком природним суспільності та поліції в Петербурзі. Міщани, шляхта, солдати, городські багатії та бідні, великі й малі — всі погоджуються спокійно, що подібні речі відбуваються в них на очах, не турбуються законами цього вчинку. Де-інде громадянина боронять усі перед агентом влади, що переступає межі. Тут усе навпаки”.

Шкода, що де Кюстін не дожив до наших часів і не побачив страхіті московської „законності” в сучасній большевицькій імперії.

„Все є темне в майбутньому світі, але одно є певне, що світ побачить дивні сцени, які відображені перед іншими націями цей заздалегідь определений народ”.

Дуже влучні спостереження висловив де Кюстін на адресу московської церкви. Обмежи-мось лише кількома.

„Коли церква відмовляється від свободи, вона втрачає моральну доброчинність, як рабиня, вона породжує рабство... Політична віра тут міцніша, як віра релігійна, єдність, московської церкви є лише зовнішня. Секти, при-

мушені до мовчанки, зруечно вирахуваної пануючою церквою, риуть собі дорогу під землю”.

Москва

Коли де Кюстін зближався поштовим диліжансом до Москви, вона здалека здавалася йому чарівно гарною, з численними банями церков і дзвіниць, але з наближенням до неї ці „чари” зникали.

„Мое розчарування все більше зростало, так що при в'їзді до Москви ви нарешті не вірите тому, що помічали здалека: приснилося, а по пробудженні ви опинилися в найпрозайчніші та найнуднішім місті у світі, у великім місті без жодної будови, що була б гідна розумного захоплення. Перед цією тяжкою та незграбною копією Європи ви питаете себе, куди поділася Азія, що на мить постала перед вами? Без здібності до будування, без хисту до різьбарства можна накопичувати каміння, творити великі розмірами будівлі, але не можна створити чогось гармонійного, великого через свої співвідношення. Щасливий привілей мистецтва. Архітектори переживають самих себе, вони існують у пам'яті людській довгі віки по тім, як час їх зруйнував. Вони вічні, як думка, що їх створила, в той час, як безформні маси з певною тривкістю, яка їм надана, будуть забуті навіть ще заки їх подолає час.

Мистецтво, коли воно досягає досконалості, вдихує в камінь душу, це таїнство. Ось чого вчить нас Греція, де кожний кусник різьби спричиняється до більшого враження від загального пляну кожної будови. В будівництві, як і в інших мистецтвах, — це досконалість найменших дрібниць та їхніх відношенні, мудро комбіновані з загальним пляном, з яким народжується відчуття краси. В цілій Росії ніщо не витворює подібного враження”.

Тарас Шевченко писав у „Щоденнику”: „Як можна молитися перед сужальськими ідолами в московських церквах, перед тими незугарними почварами, які нагадують не православні образи, а індуських Ману або Вешада”. Стоячи в притворі, він „не має відваги увійти в мос-

ковську церкву, а вийшовши з притвору, своєдіно зідхнув і миможіть перехрестився”.

Подібні враження від московських церков, з їх цибулястими банями, мали й італійські по дорожники в XV ст., які бачили в тих церквах якісь азіяцько-шаманські капища.

Кремль

Про московський Кремль, хоч він і збудований льомбардськими будівничими, які зробили з нього кепську копію мілянського замку, де Кюстін із жахом пише: „Ці незчисленні будови висловлюють лише одну і ту саму ідею, яка панує над усім: війна, піддержана жахом. Кремль — це, безперечно, витвір понадлюдської істоти, але злотворної. Слава в рабстві — така є алгорія, зображення цією шайтанською спорудою. Це місце побуту для постатей з Апокаліпсис. Мешкати в Кремлі — це не значить жити, а боронитися: пригноблення викликає повстання, повстання зумовляє обережність, обережність збільшує небезпеку, а з цієї довгої послідовності дій та протидії народжується потвора, деспотизм, що збудував собі дім у Москві — Кремль! Коли б повернулися велетні передпоготового світу, щоб відвідати своїх слабих нащадків, вони могли б ще тут оселитися”.

„В архітектурі Кремлю все має символічний сенс, вільний чи ні, але те, що залишається реального, коли ви перемогли ваш перший переляк, щоб дістатися до глибини цих дикунських пішнот — це купа скованок, бундючно прозваних палатами та соборами. Москвалі чинять мудро, вони не виходять із в'язниць”. І далі:

„Саме їхнє підсоння є спільником тиранії. Холод цієї країни не дозволяє будувати тут великих церков, де вірні замерзли б під час молитов. Тут дух не возноситься до неба, під цією широкою людина може ставити Богові лише темні будиночки. Темні кремлевські собори з їх вузеньким склепінням і товстими мурами, нагадують льохи. Це мальовані в'язниці, а палати — це позолочені темниці”.

Де Кюстін пише, що душою Кремлю є Іван Грізний. „Це не він збудував цю фортецю, але

він у ній народився, там помер і туди повертається, його дух перебуває тут. Хоч Кремль не є твором Івана IV, то він є його ідеєю. Це надхненний пророчим духом Іван III збудував цей палац для тирана, свого внука. Італійські архітектори були всюди, але ніде ці люди не створили нічого подібного до твору, створеного ними в Москві. Де-інде були теж абсолютні самовладці, несправедливі, примхливі, та все ж панування жодної з них потвор не дорівнює царюванню Івана IV. Земля не побачить двох архітекторів деспотизму, подібних Кремлеві, ані двох націй так забобонно терпеливих, як нею була московська нація за панування цього тирана. Мистецтво не має назви для окреслення архітектури цієї пекельної твердині. Стиль цих палаців, цих в'язниць, цих каплиць, що звуться соборами, не нагадує нічого знаного.

Наслідки його панування даються взнаки ще за наших днів. Якби ви мене супроводили в цій подорожі, то ви відкрили б на дні душі московського народу неминучі спустошення самодержавної влади — це дикунська байдужість до святості слова, до широти почувань, до справедливості поступовань. Це перемога брехні в усіх життєвих вчинках і справах. Це брак чесноти, недовір'я, обман у всіх формах, словом — моральний сенс є винищений.

Інші нації зносили тиранію, а москалі її одушевили, вони ще й люблять її. Чи не є харacterистичним цей фанатизм покірності? Тут людина часто доводить приниженння до героїзму. Немає приемності дивитися на це, кидає вас у жах, це щось таке жахливе, як і царювання Івана IV. Злочин проти людськості деградує народи аж до їх найдальших нащадків. Цей злочин не полягає лише в тому, що хтось чинить несправедливість, але, що ніхто цьому не противиться. Народ, який під покришкою, що покірність є найвища з чеснот, зберігає тиранію для своїх нащадків, нехтує своїм власним добрим, він робить гірше: він ухиляється

від своїх обов'язків. Сліпа покірність підданих, їхня мовчанка, їхня вірність своїм безмозглим панам — є фальшивими чеснотами. Підкорення похвальне, а зверхність шанована, коли воно стають засобом забезпечення людських прав.

Іван IV вступив на трон ще дитиною в 1533 році. Коронований у віці 17 років, помер у Кремлі по 51 роках царювання 1584 р. Був оплакуваний цілою нацією, не виключаючи дітей своїх жертв. Це потворне царювання так одушевило москалів, що вони знаходять у безмежній владі володарів і над ними панують, предмет захоплення; політична служняність стала для москалів культом-релігією. Лише в цьому народі були мученики, що обожнювали своїх катів. Чи Рим ставав на коліна перед Тиберієм чи Нероном, щоб благати їх не зрікатися самодержавної влади та далі його палити, грабувати, спокійно купатися в його крові, безчестити його дітей? А саме це вчили москвіни перед найбільшою тиранією Івана IV.

Він захоче забратися геть, а москалі благатимуть правити далі над ними по своїй уподобі! Так виправданий тиран знову розлічне тяг своїх катувань. Для нього царювати — це вбивати, він вбиває зі страху та з обов'язку; на це годяться москалі і смерть тирана оплакус цілий парід. Він кохався в тортурах, щоби мучити людей та продовжувати муки; його панування — то царювання тортур.

Ідолопоклонство перед самим собою — такий є кодекс справедливости царя, скріплений згодою цілої Московщини. Не зважаючи на свої злочини, Іван IV є в Москві вибранцем цілої нації. Де-інде вважали б його за потвору, що її виригнуло пекло.

Найвищий закон, що підпорядковує цю націю Іванові IV: хай буде тигр замість Бога, щоб лише не заникла імперія — така була політика за цього царювання, що створило Росію... Дивуйтесь цьому единому в історії видовищу! Москалі з завзятістю та підлістю людей, що хочуть посідати цілий світ, плачуть біля ніг Івана, щоб він далі катував їх", — писав де Кюстін.

Поставмо на місце Івана Грізного Сталіна,

ДОМАГАЙМОСЯ ВОЛІ ДЛЯ ЮРІЯ
ШУХЕВИЧА З РОДИНОЮ!

Хрущова, Брежнєва, Андропова, Черненка, то будемо мати повторену історію московської оприччини з XVI ст., помножену багато разів.

В дальших розділах де Кюстін описує панування другого тирана, Петра I, що тортурував і пізніше отруй рідного сина Алексія, якого підступом заманив до Москви з Неаполю, давши йому уроочисту присягу перед Богом і страшним судом, що він його ще більше буде любити, як досі, якщо він повернеться і підкориться його волі.

Російський імперіалізм

Про російський імперіалізм де Кюстін пише: „Це завжди, це всюди та сама система, система Петра I, увічнена його наступниками, що є лише його учнями. Він гадав, що волю царя Московії можна накинути законам природи, правилам мистецтва, правді історії, людству, релігії, усьому. Якщо москалі ще нині обожнюють цього нелюда, то це тому, що вони мають більше пихи, аніж людяності. „Подивіться, — кажуть вони, — чим була Росія в Європі перед пануванням цього великого володаря, та чим вона стала сьогодні, от що може зробити геніальний володар”.

„Фальшивий спосіб оцінки слави нації. Це політичний матеріалізм. Я бачу серед найбільш цивілізованих країн держави, що мають владу лише над своїми підданими, кількість яких невелика. Ці держави багато не значать у світовій політиці, але вони здобувають права на загальне призначення не гордощами, не політичною тиранією над чужими народами, а добрими прикладами, мудрими законами, освічним добродійним управлінням. З такими прикметами малий народ може стати не завойовником, не визискувачем, а ліхтарем для цілого світу... Мораль Євангелії, застосована до політики нації — таке є завдання для майбутнього. Європа зі своїми старими цивілізованими націями є осередком, звідки світло віри знову почипить на цілий світ”.

Цікаві думки про російський месіянізм і якусь патологічну жадобу москалів панування над цілим світом, висловив сучасний швайцар-

ський дослідник Александр фон Шелтінг. Він пише: „Звідки походить ця одинока в світі внутрішня несамовитість та державність через цю своєрідну „практично” достосовану історіо-софію? Звідки береться це почуття покликання, що не має рівного собі у всьому світі? Звідки береться ця претензія та жадоба на все-світне керування та щонайменше на духове панування? Чому так склалося, що лише московське історичне мислення породило такого Достоєвського? Та які причини того, що ці, тут представлені особливості московської історичної свідомості, затрималися та навіть змінилися протягом усіх змін московського державного і суспільного життя? Духова, культурна та соціальна ворожнеча до Заходу є глибша і сильніша як коли-небудь... I все ще доказують претензію на всесвітній духовий імперіалізм, з виключним посіданням абсолютної, для цілого людства притаманної соціально-етичної правди”.

„На кінці свого розвитку московська інтелігенція дійшла до цілком поцейбічно склерованої віри в „спасіння” мас через соціалізм. Сьогодні в Росії пануюча та політично керуюча інтелігенція вірить, що вона здійснила цей соціалізм у своїй країні. Але є підстави припускати, що навіть тепер цей „здійснений” комунізм, і наслідаючи надія на повне втілення його в майбутньому, є тим рушієм, до якого чіпляється московський народ. Задля цієї надії зносить він усі терпіння. Він вірить, що лише через всесвітню місію Росії ціла решта світу буде навернена на його віру та його соціальний життєвий лад. Надія принижених на їхнє майбутнє вивищення сягає так далеко, що вона задовольняється лише пануванням над іншими народами, лише „першим місцем у світі”, лише всесвітньою духововою та політичною вождівською роллю”.

Є безперечним, що віра в майбутнє, тут описаного типу, надає опанованому народу народові нечувану внутрішню силу напруження та зовнішню силу удару, яка може бути звернена проти справжніх або уявних противників виконання його претенсій на вождівство, на „навернення” та на „спасіння”. Зокрема тоді, ко-

ли самовладне панування гвалтовно підвищує в позбавлені прав народі прагнення до завершення його всесвітньої вождівської місії, що лише через насильницькі напади на сусідні народи — наступить завершення його всесвітньої місії, яка забезпечить йому одному повну на-городу за його дотеперішні зусилля, муки та недостатки, і принесе „повні жнива” для його вже „здійсненого” ідеального життевого ладу... Якщо західний світ не спроможеться знову здо-бутися на власну історичну ідею та зобов’яза-ти суспільства до цих ідей, щоб їх об’єднати, або коли ці ідеї вже зникли, тоді навряд чи він могли би на довший час зберегти йому істо-рією призначене місце”.

Стільки Шелтінг про істогу московського месіянізму та бажання панування над іншими народами, що є суттю московської експансії й імперіялізму.

Маркіз де Кюстін поїхав до Росії, щоб знай-ти там аргументи на оправдання абсолютної влади, якої він був гарячим прихильником. Побувши там кілька місяців і побачивши на власні очі московську дійсність, вілікувався раз назавжди зі своїх абсолютностичних мрій і став великим прихильником конституційного демократичного устрою.

Подібні думки до Кюстінових про Росію ви-словлювало чимало московських учених і пи-сьменників, як Герцен, Тургенев, Карамзін, Чаадаєв і останній Беляєв. Ось що писав Герцен про книгу де Кюстіна: „Без сумніву — це найцікавіша та розумна книга, з написаних чужинцями про Россію... Він глибоко відгадав вдачу народу, змальовуючи іронію та сму-ток, пригноблення та сваволю. Він оцінив на-родну вдачу — це велике досягнення. Тяжез-ний вплив цієї книги на росіян, голова хи-литься додолу і опадають руки. Боляче через те, що відчуваєш правду, і прикро, що чужи-нець доторкнувся до болючого місця”.

Історик М. П. Погодін занотував у своїм що-деннику: „Прочитав цілу книгу Кюстіна. В ній багато жахливої правди про Росію. За зма-лювання вчинків деспотизму, для нас непоміт-них, я готовий до землі вклонитись перед ав-тором”. Відомий московський історик С. Солов’йов у своїй характеристиці Ніколая I каже:

„На обличчі Ніколая історія виписала страшні біблійні слова: Мане, текел, фарес! — зва-жено, підраховано, поділено! Ніколай любив лише бездумний рух військових мас на ко-манду”.

Такі і одібні думки інших московських істо-риків є однозідні з поглядами де Кюстіна, які викликали шалену реакцію московських самовладців. Ці думки не втратили й нині ні-чого із своєї актуальності, навпаки, сьогодні вони є куди більше актуальні, як у XIX ст. Де Кюстін цілком правильно відгадав та відчув, що москалі змагаються за підбій цілого світу. Нині, коли москалі готуються здійснити свої давні пляни, і вже встигли підкорити та під-бити малошо не половину земної кулі, книга Кюстіна стала особливо гостро актуальною.

КАВЕАНТ КОНСУЛЕС вільного світу!

РОЗГУЛ КРИМІНАЛЬНИКІВ У ССР І В КИТАЇ

Советська і червоно-китайська преса остан-нім часом повідомляють про різні „бандитські шайки” та боротьбу з ними. В різних частинах ССР, в тому і в Україні, тривають суди над злочинцями — злодіями, убивниками і насилу-вачами жінок, а також над хабарниками. Взят-ки-хабарі беруть теж чимало членів компартії, що свідчить про її моральний розклад.

Коли в ССР кримінальних злочинців засила-ють на кілька років до таборів праці, то в чер-воному Китаї з ними боряться більш радикаль-ним способом: за 1983-й рік таких було розстрі-ляно майже 10,000 осіб. Досить, що суд вста-новить провину, щоб кримінального злочинця, обвішаного написами про злочин, вивели на прилюдну площа і розстріляли. Газета „Піпел Дейлі” в Пекіні закликає „ще гостріше боро-тися з кримінальними злочинцями”.

У вересні 1984 р. тільки в Пекіні було роз-стріляно 23 злочинців у віці між 19 і 25 роками, в тому й одну жінку.

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА „ВІСНИКА” — ЛІШЕ 10 ДОЛЯРІВ, А НЕОБХІДНИЙ ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ — СПРАВА ВАШОГО СУМЛІННЯ!

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

ПРО КОМПОЗИТОРА ЯРОПОЛКА
ЛАСОВСЬКОГО

Співробітник нашого журналу розмовляє з одним із дуже нечисленних українських композиторів на еміграції, д-ром Ярополком Ласовським, з нагоди вакаційних відвідин Нью-Йорку, куди композитор приїздив із свого місця побуту в Кларіоні, Пенсильванія.

Цікаве життя українського культурного діяча, який залишив Україну, маючи три роки, і жив з батьками в різних країнах європейського та американського континентів. Син по-кійного мистця Володимира Ласовського успадкував багато талантів від батька, включно з малярським. Просте, з наймолодших літ його приваблювала музика. Маючи тринадцять років, він почав лекції скрипки та теорії в композитора і скрипаля чернівчанина Олега Стратичука в Буенос-Айресі, Аргентина. Оцінивши талант та любов до музики в свого учня, проф. Стратичук давав йому лекції безкштовно і познайомивши його з музичними колегами, запізнав на практиці з найкращими зразками камерного репертуару. В гімназії Ласовській, витримавши конкурс, став членом підготовчої симфонічної оркестри державного радіо Аргентини та грав у ній у перших скрипках, до своєго переїзду до ЗСА в р. 1959. Рівночасно він виступав на різних імпрезах в українській громаді. Першим його музичним твором була пісня до слів Віри Ворскло „Осінь”, вперше виконана на „Вечорі молодих талантів” у Спілці Українських Літераторів, Науковців і Мистців (СУНЛМ) у Буенос-Айресі.

Переїхавши до ЗСА, Ласовський концертуючи скрипаль у Нью-Йорку, Філадельфії, Боффало, Пітсбургу, Клівленді та Колюмбусі і професійно в ряді симфонічних оркестрів: Нью-Джерзі, Колюмбус, Музичний Фестиваль Нью-Гемпшир, та як концертмайстер симфонічного Оркестру ОПУС I у Клівленді. Як диригент, Ласовський виступає в симфонічних концертах Фестивалю П'єра Монте в Мейні і камерної Оркестри ОПУС I у Клівленді. Як диригент, Ласовський виступає в симфонічних концертах Фестивалю Монте в Мейні, в Літньому оперному сезоні Огайського Стейтового Університету та на гостинних виступах з Твин Сіті симфонічним оркестрою в Бентон Гарбор, Мічиген. Від 1977 року Ласовський диригуючи університетською симфонічним оркестром Кларіонського Університету в Пенсильванії. Там же викладає історію музики та скрипку, як член професорського складу, отримавши сталау позицію (тенор) у 1980 році.

У роках 1979, 1980, 1981 та 1983 він диригував збірними симфонічними оркестрами із 45-ти середньошкільних дистриктів на запрошення Північно-Західного відділу Асоціації Музичних Педагогів Пенсильванії.

Ласовський отримав ступінь бакалавра музики в Нью-Йорк Каледж оф Мюзік, ступінь магістра музичної педагогіки в Нью-Йоркському Університеті та докторат філософії з музикології в Огайському Стейтovому Університеті. Докторська дисертація Ласовського — це двотомова праця на тему оформлення нової методики драматичної та музичної аналізу гетерогенних різновидів опери, на підставі естетичних теорій нео-аристотельянських критиків Фрайтага, Льоренца та Шенкера.

Ця інтенсивна діяльність не заважає д-рові Ласовському віддаватись улюбленому заняттю — композиції. В дорібку композитора є такі твори: „Тренодія на смерть Алли Горської”, для челя і фортеп'яну, кантанта до слів Юрія Липи та Євгена Маланюка для оркестри, хору і декламатора, пісні до текстів Максима Рильського, Богдана Антонича, Євгена Маланюка, Володимира Гаврилюка, Михайла Драй-Хмари, Лесі Українки, Володимира Біляєва, Василя Симоненка, Ігоря Калинця та Валентина Мороза.

Найновіший твір композитора — це драматичний монолог для баритона та симфонічного оркестру „Остання Весна”, до однайменної поеми Є. Маланюка. Партитура цього твору вміщена в збірнику-монографії на честь Євгена Маланюка до 15-річчя смерти поета.

Окрім цього, скомпонував музику до музичної комедії „Дейзя”, до тексту Оксани Керч та Володимира Куліша, поставленої у Філадельфії та Ньюарку ансамблем УМІ під диригентурою Юрія Оранського.

Д-р Ярополк Ласовський є автором музики до фільму „На всіх годинниках світу” Миколи Куліша.

Для свого інструменту — скрипки — композитор написав сонату та скерцо-веснянку, а для фортеп'яно — Токкату на мотиви з Почайнівського Богогласника 18-го століття. Твори Ласовського для симфонічного оркестру включають сценічну музику до Гамлета, написану на замовлення театрального відділу Огайського університету та виконану там же в 1974 р. В додатку Ласовський зоркестрував „Запорож-

ця за Дунаєм" в стилі раннього 19 століття, тобто у відповідний спосіб до ладо-інтонаційного стилю твору. Між оркестраціями Ласовського є також сюїта із „Альбому для молоді” Роберта Шумана, виконана в 1983 р.

Зараз д-р Ласовський працює над оркеструванням оперних увертюр Миколи Лисенка, для дальшої популяризації тієї незаслужено занедбаної сторінки спадщини найбільшого українського композитора.

Твори д-ра Ласовського виконували такі мистці та ансамблі: меццо-сопрано Галина Андреадіс, Марійка Чолій, баритони Володимир Карпинич та Іван Праско, сопрано Надія Оранська та Орися Гевка, тенор Василь Мельничин (який включив пісню до тексту В. Мороза „У громі Бог” до своєї найновішої платівки), піаністка марта Цибик та челяст Петро Мудрик. Хорові пісні Ярополка Ласовського включено в репертуар Відділу ОЖ ОЧСУ у Філадельфії, під орудою Галини Сагатої-Поритко.

Д-р Я. Ласовський та його дружина Ліда, математик і віолістка-аматор, мешкають в університетському містечку Кляріоні із своїми двома доньками, Оксаною та Даркою. Оксана, асистент у відділі математики Пенсильв. Стейтова університету, є також обдарованою піаністкою, часто виступає з батьком у речиталах, а також як солістка з оркестром; Дарка, учениця останньої кляси гімназії, грає на флейті та чельо, і готується до вищих студій музичних як флейтистка.

Творчі осяги д-ра Я. Ласовського є важливим осягом української музичної культури.

(Л. П-а).

Бєтдан Ігор Антонович

КОЛЯДА

Тешуть теслі з срібла сани,
стеліться сніжиста путь.
На тих санях в синь незнану
Дитя Боже повезуть.

Тешуть теслі з срібла сани,
сняться весняній сни.
На тих санях ясна Пані,
очі, нече у сарни.

Ходить сонце у крисані,
спіть слов'янськеє Дитя.
Їдуть сани, плаче Пані,
снігом стеліться життя.

Микола М. Аркас

ТЕРМОПЛИ — КРУТИ — СЛАВА НЕВМИРУЩА

Народ, який мав у далекім чи недавнім минулім свої Тернополі — ніколи не вмре, не загине. Пам'ять про таку подію житиме вічно.

Як кожна жива істота, так і кожен народ, нація, переживає всі стадії буття: пору дитинства, пору юності, молодості, зрілого віку, старости. Життєвий шлях всього існуючого закінчується в домовині, яку вінчає або вічна слава, або рівняє із земним поверхом забуття.

Хто вірою і правдою послужив своїй Батьківщині, хто жертвово віддав за неї своє життя, — той вічно житиме в пам'яті людській, вічно оздоблятиме іменем своїй сторінки історії. Героїзм вічний і лаври його нетлінні.

З людей бував справді той щасливий, кого життєвий шлях доброзичлива Доля спрямувала до слави й перетяла його на її вершині. Людство дало Вічності чимало своїх велетнів, але не всякий народ мав за собою свої Тернополі. Більшість народів їх взагалі не мала.

Тернополі! Хто з вас вивчав всесвітню історію, той пам'ятає про них. Забути їх не можливо, бо Тернополі — майже одиноке явище в історії людства, яке по вік-вічний прославлятиме грецький народ, велич його духу.

А чи втalo при тім вам до мислі, що ми, українці, сподобились теж їх мати; що ми, українці, наша молодь, саме так, як древні спартанці, своюю самопожертвою, своїм героїзмом та смертю найхоробріших приєднали наш народ до Вічності, до вічної слави? Горсточка середньошкільних учнів та студентів високих шкіл, які ніколи не тримали в руках рушниці, пішли в сніги боронити Неньку Україну від розбіщацьких полчищ червоної Москви й віддали своє молоде життя за неї під Крутами.

І так, як Тернополі дали грецькому народу свободу, так Крутські могили допоможуть нам її здобути!

НОВА СПОРТОВА МОНОГРАФІЯ

„УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ „ДОВБУШ” — Чернівці — Буковина 1920-1940.

За редакцією Володимира Карповича і Петра Григоровича, Чікаго, 1984. 171 ст., ілюстр. 24 см. (Бібліографічна записка: д-р Ол. Соколишин, член АДУК).

Українська спортова література з bogатилася розкішним виданням в синій твердій оправі, з написом золотими буквами та гербом УСК „Довбуш” в національних барвах. Буковинська Україна Федьковича, Воробкевичів, Кобилянської та Залозецького здобулася на видання про спорт на Буковині, зокрема про УСП „Довбуш”, що з честю препрезентував українські національні барви на зеленій мураві за Румунії.

Заходом Центрального Об'єднання Буковинців Українців у Нью-Йорку, ЗСА, Кураторії „Зелена Буковина” — Філадельфія і Української Буковинської Громади в Торонті, Канада, видану цю історію на 171 стор. з портретом засновника і почесного члена УСК „Довбуш” — а, Батька Укр.Акад. Козацтва „Запороже” д-ра Франца Енліжевського; в ряд рідкісних світлин мистців копаного м'яча та відбиванки, включно, із жіночими дружинами. Цінне те, що в монографії подані стислі тексти англійською та німецькими мовами для чужомовного читача.

Заходом промотора майже цілого українського національного культурного життя Зеленої Буковини в Чернівцях УАК „Запороже” в 1920 р. порішено заснувати українське спортивне товариство, бо в „здоровому тілі здорована душа”, як казали римляни. Другою причиною заснування була ідея: дати молоді українську національну формацию, бо на Буковині, зокрема в Чернівцях, було ряд чужонаціональних спортивних клубів, де українська молодь могла губитися на шкоду своєї нації. Спочатку там були самі студенти, але згодом входили і робітники та інші. Цю історію Буковинської України утривалено друком. Ініціативу дало УСК „Запороже”, відновлено в Нью-Йорку, створюючи Комітет для відзначення 45-ліття УСК „Довбуш” — ще 26 листопада 1966 р., під головуванням Василя Шерєя та такими членами: Ст. Будний (обидва вже покійні), П. Григорович, Стефанія Жуковська, теж померла, Омеля Суховерський, Микола Іванович та Адріян Когут, (теж померли), Олександер Омельський, д-р Ол. Соколишин та Вол. Рибак із Канади.

Сл. п. Ст. Будний кол. активний гравець УСК „Довбуш”, позбирав богато інформацій, а кол. змагун Володимир Карпович написав спогади про УСК „Довбуш” — а за 1920-1926 роки, якого на Зборах

ЦОБУ в 1973 р. кооптовано до того Комітету та вирішено видання випустити, спільно з Укр. Бук. громадою в Торонті, Канада. Згодом, у 1980 р.. створено Видавничий Комітет під головуванням Вол. Карповича, секретарем став м-р. П. Григорович, скарбником О. Суховерський та О. Омельський і д-р Ол. Соколишин — членами. У Канаді створено Фінансовий Комітет очолюваний Гр. Гільчуком, секретарем Вол. Ковалем та В. Рибаком, скарбником. У Філадельфії 1983 р. створено додаткові комісії і устійнено називу видання. І так фінансовими засобами буковинців видано те видання на славу українського спорту.

Після вступу та історії заснування, діяльність УСК „Довбуш” розподілено на три відтинки часу: 1920-1929, 1929-1936 та 1936-1940, із поданням важливіших осягів, поїздок, також із „Газеною”, ручною грою м'яча токей на кризі, відбиванкою та легкоатлетикою, „Довбуш” — Садагура, „Гонта” — Мамаївці „Ів. Мазепа” і „Запороже” — Чернівці й інші, як „Український Спортивний Союз”, заснований 1934 р. у Чернівцях.

Монографія закінчується списками проводу і змагунів УСТ „Довбуш”, виділовими членами управи, виказом змагунів, бібліографією (стор.: 141-142), списками меценатів „Довбуша” та його добродіями і жертводавцями, переважно буковинцями, індексом назв та змістом видання.

Буковинські українці після видання 1956 р. першого регіонального українського видання новітніх часів: „Буковина — її минуле і сучасне”, яке ще жде її англомовного видання, монографією „Довбуша” дали гарний вклад Буковинської України в культурну історію їх Батьківщини України.

ІДЕЇ І ПРАГНЕННЯ ВОЛІ СИЛЬШІ ЗА АТОМОВУ ЗБРОЮ. ВОНИ МИТА НЕ ПЛАТЬТЬ І ПРОНИКАЮТЬ ЗА ЗАЛІЗНУ ЗАСЛОНИ

Ярослав Степ'яко

ЗАРЕСТРУЙТЕ УКРАЇНУ ЯК РОСІЙСЬКУ КОЛОНІЮ І ДОПОМОЖІТЬ ЗВІЛНІТИСЯ ВІД НАКИНЕННОЇ ОКУПАЦІЇ

з листа до ОН Олеся Бердника

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!

1-ий УКРАЇНСЬКИЙ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ЩАДНИЧИЙ БАНК

“ПЕВНІСТЬ”

ВСЄСТОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

Щадіть, позичайтте та полагоджуйте всі свої банківські потреби
у найбільшій українській фінансовій установі

Ощадності забезпечені федеральнюю агенцією до висоти 100 тисяч дол.

1st SECURITY FEDERAL SAVINGS BANK

936 North Western Avenue
Chicago, Illinois 60622
(312) 772-4500

B R A N C H:
2166 Plum Grove Road
Rolling Meadows ,Illinois 60008
(312) 991-9393

ВСЄСТОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА

В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.
СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 7% дивіденди
Безплатне забезпечення ощадностей
Безплатне життєве забезпечення
до 2,000 дол.
Адреса:

SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION
301 Palisade Ave. Yonkers, N.Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ” У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗА-
ЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ.
НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІІ,
ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧ-
КОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5½%
ДІВІДЕНДИ

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.
Ощадності забезпечені до всякої висоти.

Future Credit Union of Detroit
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel. 843-5411

Клавдія Фольц

НОВИЙ РІК (СПОГАД З ДИТИНСТВА)

Ще не світало, а батьки уже повставали, щоб, не дай Бог, посівальники не захопили їх у ліжку, бо це ознака лінюхування на цілий рік...

Мати соломою розпалиє піч і замішує тісто на триріжки. Батько вийшов „привітати” худобу.

Від печі по хаті розноситься присмне тепло, а перед образами святих затишно й заспокойоче блимас лампадка.

Діти ще в ліжку, але теж уже не сплять, чекають на сніданок та на посівальників. А ось і перший стук у віконицю: — „Пустіть посівати!” Це сусідський Фед'ко, який кожного року приходить найпершим, щоб вибити „дідуха”, який стоїть під образами ще із Святвечора — щоб був добрий урожай.

Фед'ко заходить у хату, з торбою через плече, в яку він складатиме подарунки за посівання. Скинувши капелюха, він бере „дідуха” з-під образів і, на столі, руками вибиває і виминає з нього зерно, засипаючи його в капелюх. Закінчивши з вибиванням, Фед'ко стас перед образами і вигукує такий вірш:

„Я маленький хлопчик, став на стовпчик,
У дудочку граю, Христа забавляю!
А ви, добрі люди, самі знайте,
Відчиняйте таманець, давайте карбованець.
Мені на горіхи, а вам на потіху.
Сію, вію, посіваю, з Новим Роком
поздоровляю!
Здоров'я й щастя вам бажаю і доброго
урожаю!”

Дійшовши до слів: „Сію, вію, посіваю”... він жменею кидас на образи вибите з „дідуха” зерно, яке відбиваючись, падає на підлогу. За посівання дістас від батьків нагороду: дрібні гроші, цукерки, горіхи та свіжий, ще гарячий

ширіжок.

Не встиг Фед'ко вийти з двору, як заходять інші посівальники, уже із власним зерном. Іноді по двоє, або й більше і дуже гарно співають. І отак майже до полуночі. А на підлозі все більше і більше зерна. Тут і пшениця, і овес, і ячмінь, і просо, і навіть кукурудза. Перед вечором батько все сце збере у цебро і погодує курей, гусей, качок, дасть і горобцям, які дуже голодують під час зими, бо ж усе юстивне лежить глибоко під снігом, особливо на українській Донеччині.

І цілий день гості. Родичі, сусіди, знайомі, заходять, вітають, бажають, випивають чарчи-ну-дві, закушують і йдуть далі. Хто поспішає, щоб бодай кого не оминути, а хто лишається на довше і от уже лунає батькова улюблена пісня: „Забіліли сніги, забіліли білі”... Все село в русі, скрізь гуляють. А найвеселіше дітворі! Один перед одним вихваляються подарунками, зібраними за „Святу Вечерю” та Різдво, за колядування, щедрування та посівання. Або міняються солодощами, що ще не встигли з'їсти: цукерками, пряниками, бубликами та малюнками на цукеркових обгортаках. А які ж то були гарні та різноманітні оті картинки!.. Після свят, діти їх наклеювали у старі, старших братів або сестер, зошити, або у „непотрібні” книжки. І часто, у довгі зимові вечори, знову і знову розглядали оті малюночки, пригадуючи, хто їм їх подарував чи в ким помінялися на інші.

У декого роками збирались такі старі по-жовклі „альбоми”.

Та скоро прийшли інші порядки. Церкви було зачинено й зруйновано. Різдво викреслено з життя. Колядувати, щедрувати та посівати режим заборонив. Завмерли давні звичаї і довелося попалити „альбоми”, які тримали в собі так багато дитячих спогадів та радощів...

1984 р.

*****

З Шевченка набираите карності, відшукуйте квіти краси, а будете кращі і зблизитесь до сходу нашого сонця, і всі ми опинимося в вільній соборній великій Україні!

Василь Стефаник